

موفق را مجموعه‌ای از قوانین، اختیارات و الزامات می‌داند که با هدف محدود کردن و پیشگیری از یک رفتار غالباً اجتناب‌پذیر، برای دستیابی به اهدافش، نیاز به سنجش و بررسی مستمر نتایج دارد (نفیو، ۱۳۹۷: ۸).

بر این اساس می‌توان چهار شاخصه کلی را برای تحریم هوشمند در نظر گرفت: ۱. تمرکز بر هدف و موضوعات خاص؛ ۲. تدوین قوانین و مقررات ترمیم شونده؛ ۳. به‌کارگیری ابزار متنوع نظارتی و ارزیابی و ۴. گسترش محدوده اجرایی و اجماع‌سازی؛ ویژگی‌هایی که تحریم‌کنندگان ایران با درک اقتصاد متکی به درآمدهای حاصل از تولید و فروش نفت و فرآورده‌های نفتی، در روندی طولانی و مستمر از آنها برای فشار و ایجاد درد بیشتر و رسیدن به اهداف خود بهره‌جستند.

۲. اقتصاد رانتیر ایران

اولین مفروض ما اینست که اقتصاد ایران اقتصادی رانتی و وابسته به درآمدهای نفتی است. برابر تعریف ارائه شده، چنانچه بیش از ۴۰ درصد درآمدها، ناشی از فروش و صادرات یک ماده خام معدنی _نفت_ از منبع خارجی باشد، چنین نظام اقتصادی را می‌توان رانتیر اطلاق کرد. برای رسیدن به این فرض، آمار تولید، صادرات و درآمدهای ارزی نفتی ایران طی سال‌های ۱۳۵۸ تا ۱۳۹۸، استخراج و در جدول ۱ نشان داده شده است.

همان‌طور که مشاهده می‌شود، در این چهار دهه، علی‌رغم فراز و نشیب‌های فراوان، ایران روزانه به‌طور متوسط ۳ میلیون و ۳۳۸ هزار بشکه نفت تولید کرده که از این میزان حدود ۲ میلیون و ۱۰۴ هزار بشکه صادر شده و بقیه به مصرف داخلی و تولید فرآورده رسیده است. کمترین رقم تولید ۱ میلیون و ۴۴۰ هزار بشکه بوده که مربوط به سال ۱۳۶۰ است و بالاترین آن هم مربوط به سال ۱۳۸۶ است که در آن میانگین ۴ میلیون و ۵۷۰ هزار بشکه تولید شده است (اداره بررسی‌های اقتصادی بانک مرکزی، ۱۳۸۰-۱۳۹۸: ۳۸). از این میزان متوسط صادرات کلی، روزانه ۲ میلیون و ۱۰۴ هزار بشکه بوده که کمترین میزان در سال ۱۳۵۹ با ۹۱۱ هزار و بیشترین آن ۲ میلیون و ۸۰۰ هزار در سال ۱۳۸۳ بوده است